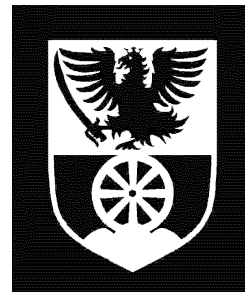


PANNONHALMI FŐAPÁTSÁG

RÁKÓCZI SZÖVETSÉG



**IX. KÁRPÁT-MEDENCEI KÖZÉPISKOLÁS  
TÖRTÉNELMI VETÉLKEDŐ**

**Kisebbségben – többségben (Etnikumok a Kárpát-medencében  
a 18-20. században)**

**ÍRÁSBELI MÁSODIK FORDULÓ**

**2010. FEBRUÁR 9.**

**ISKOLA NEVE ÉS PONTOS CÍME:**

.....  
.....

**CSAPATTAGOK:**

1, .....  
2, .....  
3, .....

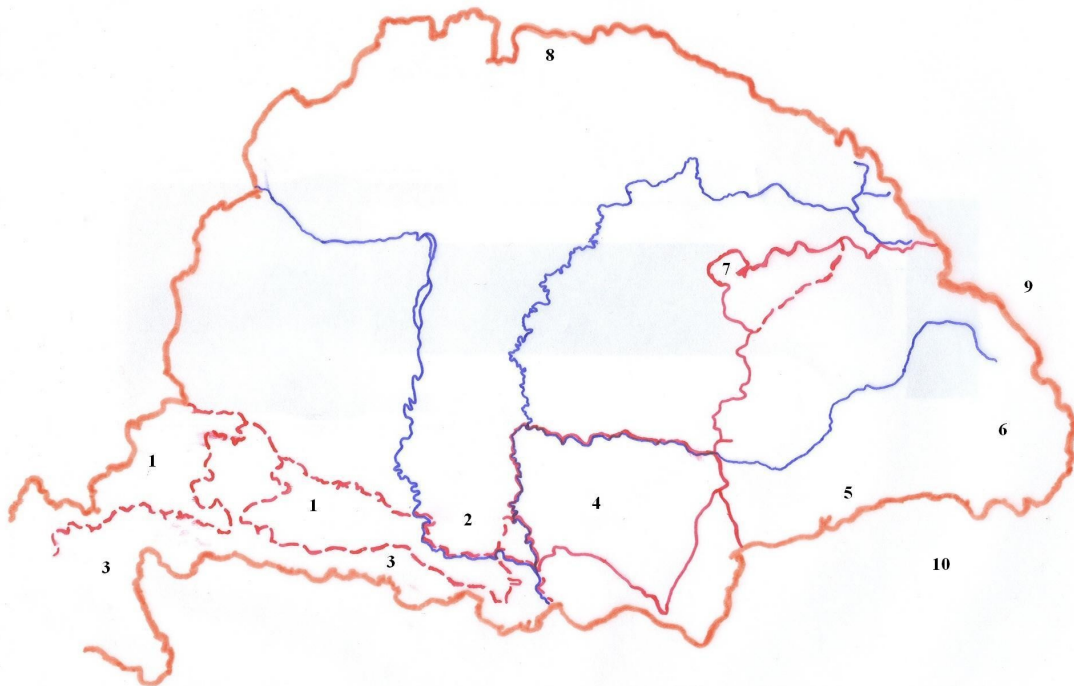
Elérhető pontszám/Összpontszám: **190/.....**

Felügyelőtanárok:

Javító:

## 1. Magyarország a XVIII. században

Hogy nevezzük a számmal jelölt területeket?



- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.

10 p

## 2. Szervezett betelepítés

Válaszoljatok a kérdésekre!

**Milyen szempontok vezérelték a Habsburgok szervezett telepítéseit a németek esetén? (min.:3)**

**Mely uralkodók jártak élen az állami telepítésben?**

**Honnan volt a kincstárnak elegendő birtoka a betelepítésekhez?**

**Milyen kedvezményekkel csábították a betelepülőket új lakóhelyükre? (min.:3)**

**Az ország mely területét nevezzük „Schwäbische Türkei”-nek?**

**Kit nevezünk „Türkenlouis”-nak, miért kapta ezt a melléknevet?**

**Kiknek a nevéhez fűződnek a legszervezettebb magánföldesúri telepítések? Min. 2!**

„Hogy a rómaiak példája szerint nem szabad nemzetiségi alapon különbséget tenni a bejövő idegen népek között, a nagyon távol lakó hitetlenek és barbárok kivételével, mégis miközben a többiek egyformának tekintjük, mindig a németeket, különösen császári Felséged német örökös tartományaiból származókat közemberek a magas rangú személyiségek mások elé kötelesek helyezni...”

**Kitől és melyik műből származnak a fenti sorok?**

**Mit szeretett volna elérni a németek betelepítésével?**

„...és kegyelmesen elhatároztuk: hogy a görög szertartású keleti egyházhoz tartozók szokása és szabálya szerint szabadon használjátok a régi naptárt és ahogyan eddig, a jövőben is sem egyházi sem világi rendek nektek kellemetlenséget ne okozzanak, hanem szabadságotokban legyen magatok között saját hatalmatokból rác nemzetiségű és nyelvű érseket állítani, akit az egyházi és világi rend közösen választ.”

**Hogy hívták a kiváltságot kapott rácok érsekét?**

**Mit értünk a régi naptár kifejezés alatt?**

**Milyen szempontok vezérelték a Habsburgok szervezett telepítéseit a fenti etnikum kapcsán? (min.:2)**

22 p.

**3. Párosítsátok a településeket azzal az etnikummal, amely a XVIII. században ott többségbe került! Az egyik etnikum egy településhez sem köthető!**

A	B	C	D	E

- |                    |            |
|--------------------|------------|
| A) Békéscsaba      | 1) rutén   |
| B) Nyíradony       | 2) német   |
| C) Bodrogkeresztúr | 3) szlovák |
| D) Hógyész         | 4) román   |
| E) Tabán           | 5) horvát  |
|                    | 6) szerb   |

5 p.

**4. Karikázzátok be, hogy az alábbi állítások közül, melyik igaz, melyik hamis!**

A XIX. században a beruházható tőke kisebb részben a zsidó kereskedők, nagyobb részben a városi német polgárok kezében volt. Igaz-Hamis

A XIX. század harmincas éveire a magyar nyelvterületen fekvő szabad királyi városok német lakossága elmagyarosodott. Igaz-Hamis

A nagyrészt öntudatlan magyarországi németiséggel szemben az erdélyi szászok a nemzetiségi öntudat magasabb fokán álltak. Igaz-Hamis

A Magyarországon élő nemzetiségek közül az asszimilációs folyamat a németeknél volt a legeredményesebb. Igaz-Hamis

A XIX. századtól kezdődően az etnikumok egymáshoz való kapcsolatát a vallás határozta meg. Igaz-Hamis

Az erdélyi szászok, ellentétben a hazai németiséggel szembefordultak a magyar szabadságharccal. Igaz-Hamis

A választási rendszer kedvezett a nemzetiségi politikusok országgyűlési követté válásában.

Igaz-Hamis

Az Amerikából hazatérő szlovákok nemzeti öntudata jelentős mértékben felerősödött.

Igaz-Hamis

A szlovák nemzeti öntudat ébredésében a szlovákiai református egyházkerület játszott a főszerepet.

Igaz-Hamis

A magyar kormányok közül a koalíciós kormány idején tükröződött a leghatározottabban a grünwaldizmus.

Igaz-Hamis

10 p.

**5. Kapcsoljátok össze az alábbi személyeket az általuk alapított, illetve vezetett szervezetekkel!**

A	B	C	D	E	F

- |                           |  |
|---------------------------|--|
| A) Visarion Roman         | 1) Szlovák Tudományos Egyesület          |
| B) Stephan Ludwig Roth    | 2) Matica Srpska                         |
| C) Joakim Vujić Knjažesko | 3) Szlovák Nemzeti Párt                  |
| D) Matus Dula             | 4) Srbski Teatar                         |
| E) Anton Bernolák         | 5) Az Albina alapítója                   |
| F) Thököly Száva          | 6) Erdélyi Szász Mezőgazdasági Egyesület |

6 p.



G) Frank

7) papír-írószer

H) Kugler

7 p.

**8. Miről rendelkeznek az alábbi törvénycikkek? Mutassátok be a magyarságra ill. a nemzetiségekre gyakorolt pozitív és negatív hatásait!**

**1844. II. tc.**

Tartalom:

Pozitívum:

Negatívum:

**1876. XII. tc.**

Tartalom:

Pozitívum:

Negatívum:

**1898. IV. tc.**

Tartalom:

Pozitívum:

Negatívum:

9 p.

**9. Aláhúzással jelöljétek, hogy ki a kakukktojás! Választásokat röviden indokoljátok!**

Samuil Micu-Klein, Gheorghe Sincai, Inochentie Micu-Klein, Petru Maior

Indoklás:

Pöltenberg Ernő, Knézich Károly, Schweidel József, Aulich Lajos

Indoklás:

Janko Draškovic, Ioan Dragoș, Avram Iancu, Nicolae Bălcescu

Indoklás:

6 p.

**10. Mikor fogadta el az országgyűlés az alábbi magyar nyelvvel kapcsolatos törvényeket! A megadott évszámokat írjátok a táblázat megfelelő sorába! Gondolkozzatok logikusan!!!  
1791, 1792, 1805, 1825 1830, 1836, 1840, 1844**

Évszám	A magyar nyelvről hozott törvények
	A Helytartótanács és a bíróságok nyelve magyar; a hivatalnoki és az ügyvédi pálya a magyar nyelv tudásához kötött
	Az országgyűlés feliratai, a megyei ügyintézés nyelve magyar; három év határidővel minden anyakönyvet magyarul vezetnek
	A magyar államnyelv elfogadása
	A Magyar Tudós Társaság megalapítása
	A gimnáziumokban és egyetemeken magyar nyelvi tanszék szervezése
	A törvényeket magyarul fogalmazzák, ahol a prédikációk nyelve magyar, ott az anyakönyvet is magyarul vezethetik
	A magyar nyelv tantárgy a magyarországi iskolákban
	Az országgyűlési és kancelláriai feliratok magyar és latin nyelvű szerkesztése, a Helytartótanács a magyarul író törvényhatóságoknak magyarul válaszolhat, a megyei bíróságok magyarul ítélezhetnek

8 p.

**11. Az alábbi részlet a magyarországi etnikumok gazdasági életére, szokásaira világít rá. Egészítsétek ki a szöveg hiányzó részeit a megadott etnikumok behelyettesítésével!**

**magyar, német, szerb, román, szlovák, cigány**

„Magyarországon a 18. század végén főleg a németlakta területeken népszerűsödött a tehenészet. A .....paraszt nem nagyon kedvelte a tejgazdaságot. Ragaszkodott a gulyában való neveléshez, a gulyaállat levágásához. Ezzel szemben a ..... sok helyütt már istállózó állattartással foglalkoztak. A hazai .....pedig hagyományos



állattenyésztésük miatt, változatlanul nagy kiterjedésű legelőket és ugart hagytak parlagon. A XVIII. században a Bánságban a .....és a ..... nem ismerték sem a kézi cséplést, sem a gabonának csűrökben történő elraktározását. A .....paraszt búzát termelt magának és tehenének. A ..... gabonát és burgonyát, a .....zabot, árpát és burgonyát. A ..... kukoricát magának és disznainak. A ..... babot és kukoricát, míg a .....semmit. A bácskai .....elsősorban kenderet és dohányt termeltek.”

12 p.

**12. Hogyan vélekedtek az egyes nemzetiségek egymásról? Megtudhatjuk az alábbi részletekből. Találjátok ki, melyik etnikumról van szó!**

1) „...kócos kis lovakat hajtottak, amilyeneket sváb gazda szégyellt volna a szekere elé fogni. A .....ember szőlejét arról lehetett megismerni, hogy barázdái zöld bundát eresztettek, mert a gazda nem szeretett kapálni. A .....-ellentétben a svábbal- nem azért élt, hogy dolgozzon, hanem azért dolgozott, hogy éljen.”

1).....

2) „A ..... kapzsi volt. Ültette a szőlőt. A ..... jobb gazdák voltak és gazdagabbak.”

2).....

3) „A ..... meg szerette a bort. Sokan egy fertály földet is odaadtak a borért. A katolikus ..... gazdák gazdálkodtak jobban, a reformátusok rosszabbul.”

3).....

4) „A ..... gazda fukar volt, a cselédhez nem volt jó. A román a .....-hoz nemigen szegődött, mert az volt a legrosszabb.”

4).....

4 p.

### **13. Etnikai viszonyok**

**A XIX-XX. század fordulójának adatai ismeretében állítsátok sorrendbe az alább felsorolt etnikumokat lélekszámuk alapján!**

német, ruszin, szerb, horvát, szlovák, magyar, román

	Etnikum
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	

**A korábbi adatok ismeretében hogyan változott meg a magyarság aránya?**

**Melyik két etnikum a legnagyobb vesztese korszakunk demográfiai változásainak?**

**Melyek ennek az okai?**

1. ok:

2. ok:

**A fenti etnikumok közül melyek őrizték meg leginkább identitásukat és miért?**

1.

2. ok:

**Kapcsoljátok össze legjellemzőbb egyházaikkal a fenti etnikumokat! A magyarországi magyarokon kívül szerepeltessétek a táblázatban az erdélyi megyékben élő magyarokat és a székelyeket, németek alatt pedig értsétek az erdélyi szászokat!**

Egyház	Etnikum
Római katolikus	

Görög katolikus	
Ortodox	
Evangélikus	
Református	

23p.

**14. Az alábbiakban a nemzetiségek 1848-ban megtartott gyűléseinek határozataiból idézünk. Állapítsátok meg, hogy melyik nemzetiség követeléseit tartalmazzák a részletek, majd válaszoljatok a források után szereplő kérdésekre!**

„a ...nemzetnek legyenek tulajdon képviselői az országgyűlésen számához képest aránylagosan...

A ...nemzet követeli, hogy a ...egyház minden felekezeti különbség nélkül független legyen és maradjon akármely más egyháztól.”

**Nemzetiség:**

**Ki fogalmazta meg programjukat?**

**Melyik egyház központjában tartották gyűlésüket a fenti etnikum képviselői?**

**Mi ellen tiltakoznak, milyen politikai célt fogalmaznak meg távlati tervként?**

**Milyen tartalmú megegyezésre került sor 1849 nyarán a magyar kormány és a fenti etnikum között? (min. 2 elem!)**

**A bécsi udvar mely lépése ösztönözte őket a megegyezésre?**

„A magyarországi hazában élő ... nemzet kilencszáz esztendő óta magát az ország ősi nemzetének érzi és annak tudatára ébred, hogy ez a szent föld és anyaország, ahonnan származik és amely ősei régi dicsőségét elbeszélő bölcsője és az a színtér amelyen atyái és hősei vértüket ontották a magyarországi koronáért, a legutóbbi időkig csak mostohája volt, amely irgalmatlanul bánt vele és nyelvét és nemzetiségét a szégyen és gyalázkodás bilincseiben tartotta.”

**Nemzetiség:**

**Nevezetek meg egy személyt mozgalmuk vezetői közül!**

**Hol tartották a gyűlést?**

**Hol és milyen eseményen próbáltak mozgalmuk számára támogatásra szert tenni?**

**Soroljatok fel legalább 3-at 14 pontban megfogalmazott határozatukból!**

### **Mi az oka mozgalmuk erélytelenségének?**

„Az oláh nemzet iránt érzett legőszintébb és legigazabb szeretettől áthatva és szívből örülvén nemzetiségük minden haladásának s óhajtván, hogy az ő népük is nemzetté váljék s más nemzetekkel egyenjogúvá tétessék...”

**Nemzetiség:**

**Ki állt a mozgalom élére?**

**Milyen területekre tartottak igényt? (min.:3!)**

**Milyen lépést tettek céljaik megvalósítására?**

„Minthogy a fentebb nevezett okokból a jelenlegi magyar kormányt országaink számára nem ismerjük el, a magyar minisztérium által jogaink megsértésével és a báni méltóság megszegésével kibocsátott valamennyi rendeletet már eredetében jogellenesnek és törvénytelennek tekintjük.”

**Nemzetiség:**

**Milyen már 1848 előtt is létező problémák vezettek a szakításhoz? (Min.:2)**

**Mi volt a mozgalom célja?**

**Ki volt a program irányítója?**

28 p.

### **15. Nemzetiségi kérdés**

**A források elolvasása után válaszoljatok a kérdésekre!**

**Részlet az 1868 nemzetiségi törvényből:** „Magyarország összes honpolgárai az alkotmány alapelvei szerint is politikai tekintetben egy nemzetet képeznek, az oszthatatlan egységes magyar nemzetet, mellynek a hon minden egyes polgára bármely nemzetiséghez tartozzék is, egyenjogú tagja;”

**Milyen kifogást emeltek a nemzetiségek a törvény szövegével szemben? Mit szerettek volna elérni érdekeik védelmében?**

- 1.
- 2.

**Miért nevezhetjük mégis a korszak legliberálisabb nemzetiségi törvényének? Milyen jogokat biztosít a törvény a nemzetiségeknek?**

- 1.
- 2.

**Részlet a népiskolai törvényből:** „Vegyes ajkú községekben ez okból oly tanító alkalmazandó, aki a községben divatozó nyelveken tanítani képes.”

**A fenti kérdéssel kapcsolatban milyen nemzetiségeket sújtó változtatásra került sor 1879-ben ill. 1907-ben?**

**1879:**

**1907:**

**Melyik az az etnikum, melyre a fenti törvények egyike sem vonatkozott?**

**Mi szabályozza a viszonyukat Magyarországgal, mi ennek a lényege?**

- 1.
- 2.

11 p.

## **16. Konfliktusok a nemzetiségekkel a XIX. század második felében**

**Válaszoljatok a kérdésekre!**

„nem annyira az irodalom fejlesztésével, mint inkább pánszláv irányú politikai izgatásokkal foglalkozik”- mondta Tisza Kálmán a szlovákok szervezetéről.

**Milyen intézmények feloszlására került sor e vélemény kialakulása folytán?**

- 1)
- 2)

**Milyen konfliktusra került sor a románokkal a század utolsó évtizedében?**

**Milyen ellentét alakult ki a horvátokkal a zágrábi pénzügyi hivatal táblái kapcsán?**

**Milyen megoldást eszeltek ki a probléma megoldására?**

**Ki volt ekkor a horvát bán?**

6 p.

### **17. Magyarok, németek a II. világháború után**

**Válaszoljatok a kérdésekre!**

„...az egész német nép bűnhődik szörnyű bűneiért, amelyet azoknak a vezetésé alatt követett el, akiknek a sikerek idején helyeselt és vakon engedelmeskedett...

A három kormány minden vonatkozásban megvizsgálva a kérdést, elismeri, hogy Lengyelországban, Csehszlovákiában és Magyarországon maradt német lakosságnak, vagy egy részének Németországba történő áttelepítésére intézkedéseket kell fogantatni”

**Hol és milyen elv alapján döntöttek a nagyhatalmak a németek áttelepítéséről?**

**Hogy nevezzük, kinek a vezetésé alatt állt az a szervezet, amely a magyarországi németek kitelepítését irányította?**

**Az 1945-ös kormányrendelet értelmében kinek kellett elhagynia az országot? (min.:2)**

„A Csehszlovák Köztársaság azon német és magyar nemzetiségű polgárai közül, akiknek az 1938-as müncheni döntés előtt csehszlovák állampolgárságuk volt, elismeri állampolgárságát, illetőleg lehetővé teszi a köztársaságba való visszatérését az antináciknak és antifasisztáknak... A többi állampolgár csehszlovák állampolgársága megszűnik. ...Azok a németek és magyarok, akiket bíróság elé állítanak és elítélnak a köztársaság és a cseh és szlovák nemzet ellen elkövetett bűncselekményért, megfosztatnak állampolgárságuktól, és örök időkre kiutasítatnak a köztársaságból, ha nem sújtja őket halálos ítélet.”

**Hol hangzott el és kinek a nevéhez fűződik az idézett szöveg?**

**Mit jelentett a gyakorlatban az állampolgárságtól való megfosztás, milyen hátrányok és atrocitások érték a magyarságot? (min.:3)**

**Mennyiben „finomodott” az eredeti csehszlovák álláspont a nyugati hatalmak nyomására?**

**Milyen egyezmény megkötésére került sor a magyar és a csehszlovák kormány között a probléma rendezésére? Röviden ismertessétek tartalmát, következményeit!**

**Mit tartalmaz a reszlovakizációs rendelet?**

16 p.

